

Føroya Lærarafelag hátíðarhelt 100 ára dagin leygardagin:

Á gáttini til eitt nýtt tíðarskeið

Kritdust, peikipinnar, oyrafikur og kunningartøkni og long summarfrítíð. Hesi vóru nøkur av orðunum, ið komu Høgna Hoydal, varaløgmanni, til hugs, tá hann flutti fram røðu í sambandi við hátíðarhald Føroya Lærarafelags. Eisini metti hann, at vit í dag standa á gáttini til eitt nýtt tíðarskeið fyri skúlan og læraran. - Kunningartøkni verður amboðið, sum bindur skúlan, heimið, samfelagið og heimin saman, segði Høgna Hoydal millum annað í røðuni

Rættiliga fitt av fólki hevði leitað sær út á Læraraskúlan har Føroya Lærarafelag mikið passandi hevði valt at hátíðarhalda stóra dagin, við røðum, sangi og veitslu um kvøldið

Andras L. Samuelsen, formaður í Føroya Lærarafelag beyð luttakarunum at verða vælkomn til 100 ára hald felagsins

DAGFINN OLSEN
JÓN INGI EIDESGAARD

Eftir at Andras L. Samuelsen, formaður Føroya Lærarafelags, hevði boðið gestunum vælkomnum, var felagssangur sungin. »Landið eg bar við mær inn um skúlagátt«, ið Karsten Hoydal yrkti.

Síðani helt Høgna Hoydal, varaløgmaður, røðu. Stuttligt er kanska at nevna, at Høgna er abbassonur Karsten Hoydal.

Høgna Hoydal byrjaði røðu sína við hugarensli, ið hann segði kom honum til hugs í sambandi við dagin;

Kritdust og peikipinnar

– Kritdust. Slitnar floylsbúksur. Peikipinnar. Oyrafikur. Per átti ein hund. Kateta, hypotenusu. Høgar knælyftingar, loypa um bukk. Langa summarferiu, forkelað stætt.

– Nú vakni øll úr svøvni glað. Móðurmál. Menning. Savningarpersónur í bygdini, íblásari, politikari, skald, tilvitska. Bókaútgáva.

– Happing, niðurslitin, larmur og ókvæmisord.

– Kunningartøkni, foreldrasamstarv, eftirútbúgving, skeið.

Høgna Hoydal bað áhoyrararnar orsaka henda orðafloymin, ið hann segði vóru tankar sum lýstu nøkur persónlig minni, nakrar forðómar og nakrar einfaldar útsagnir um leiklutin hjá læraranum í samfelagnum seinasti 100 ári.

Og tað sýntist júst at vera leiklut lærarans, ið Høgna Hoydal hevði bygt røðu sína upp um. Hegnisluga lýsti Høgna Hoydal leiklut lærarans í trimum stigum.

Hvørt brot hevði eina yvirskrift, ið líkasum kókaði niður høvuðssjónarmiðið í brotinum.

Fyrr

1. tíðarskeið: Læran sum intellektuellur í bygdasamfelagnum. Læran sum miðil og savnari. Læran í tí gamla borgarliga skúlanum. Læran í stríðnum fyri einum fýroyskum skúla.

Her segði Høgna m.a.: Læran var tann intellektuelli í bygdasamfelagnum.

Umframt at vera portrið til bókligan lærdóm hjá børnunum var hann kanska eitt slag av skrivara og umboði hjá bygdini móttvegis umheiminum. Helst er tað her vit finna orsökina til, at nógvir lærarar gerast politikarar. Og neyvan sum forðómarnir siga, tí teir hava ov góða tíð.

Viðari segði Høgna Hoydal:

Men hvørja uppgáva, hevði læran í skúlanum? Tað var jú fyri 100 árum síðani og væl longur fram eftir í øldina »tann gamli svartu skúlin«, ella tað vit kenna sum tann borgarligi skúlin í Europa, sum var grundarlagið. Skúlin við peikipinum og oyrafikum. Ein ávisur lærdómur skuldi trýstast inn í knokkin á næminginum

Nú

Næsta brot í røðu varaløgmanns hevði hesa yvirskrift: 2. Tíðarskeið: Ídnaðar- og vælfæðarsamfelagið. Læran sum spesialistur og sálarrøðingur í einum tvíbýttum gerandisdegi hjá næminginum. Fólkaskúlin sum

verksmiðja fyri víðari lærdóm og útbúgving fyri øll.

Her nam Høgna Hoydal við stóru broytingarnar innan og uttan skúlagátt. Skúlin skal ikki longur bert trýsta lærdóm inn í høvdið á næminginum til at klára seg í einum óbroytligum samfelag.

Høgna Hoydal helt fram og segði m.a.:

Tíðin, tá ein læran kundi undirvísa í øllum lærugreinum og geva næminginum eina fasta heildarmynd av samfelagnum, er um at vera farin. Tí samfelagið broytist skjótari enn skúlin.

Leikluturin hjá læraranum sum sálarrøðingur og pedagogur, ið eisini má taka lut í stöðuni hjá tí einstaka næminginum veksur.

Alt hetta hevur sett ómetlig krøv til lærarastættina, til tørvin á undirvísingarmóðum og til tørvin á bæði servitan og pedagogiskum førleika hjá lærarum alt í einum.

Autoriteturin hjá læraranum er samstundis fánaður í skúlanum og samfelagnum, og nógvir lærarar hava uttan iva kent seg maktarleysar